

▲ מערכת הצללה - פארק נחל באר שבע. צילום: לב וקסמן

לתכנן את הלא מודע

אדר' נוף לב וקסמן

המבודד משכונות מגורים ומוקדי הפעילות העירונית והמסחרית. כעת, שום מסלול יומיומי של תושב מן השורה לא עובר דרך הפארק ואף לא נושק לו. מתכננים מבנה מרחבי בגובה של מעל 40 מטר, מואר ודינמי. בונים קישור מרחבי נצפה למרחקים, נועצים את הנוכחות של הפארק ושל האמפי בתודעה של האנשים ובסופו של יום גם בשקלול הלא מודע שלהם לגבי העיר שלהם, מרקם החיים שלהם, הם עצמם.

עוד צעד. המרחב מאופיין בפזורה בדואית.

עשרות אלפי צופים בכל עונת קיץ במצטבר. התוצאה: כל תושב באר שבע והסביבה, גם אם לא היה במופעים, מודע שיש פה תרבות פופולרית ופעילות פנאי, הכל זמין, נגיש, חלק ממרחב המגורים שלו, חלק מהשיח שלו עם חברים, חלק מתדמית עירו ובסופו של דבר גם חלק מתדמיתו שלו. עכשיו התושבים הם חלק ממקום עם פעילות פנאי, עם תרבות עדכנית, עם פרסום ארצי, עם הערכה.

הצעד הבא, לקשור בין התושבים לבין הפארק

בן אדם חי את חייו, מגדל משפחה, מפתח קריירה, מפתח מעגל חברתי. הוא גם מנהל בירור לא מודע ואינסופי עם עצמו לגבי הגדרה עצמית, הערכה עצמית, שייכות וחופש, גורל ובחירה, תלות וזוגיות, בטחון ואמון.

חלק לא מבוטל של תחושות אלו מושפעות מסביבת החיים של האדם. האם היומיום שלו מתרחש בסביבה מיטיבה, מאפשרת, מוערכת, מגוונת, מוצלחת? האם הוא חי ומשתייך למקום ידוע, איכותי, עם אפשרויות להתפתחות אישית, מקצועית ותרבותית? יש עוד רשימה ארוכה של שאלות, שתשובות עליהן מדינות ישירות את התחושות הכי בסיסיות של האדם.

נתבונן בכמה דוגמאות על הקשר בין תכנון אזור, עיר, שכונה ומקום, לבין תמורות בהוויית האדם.

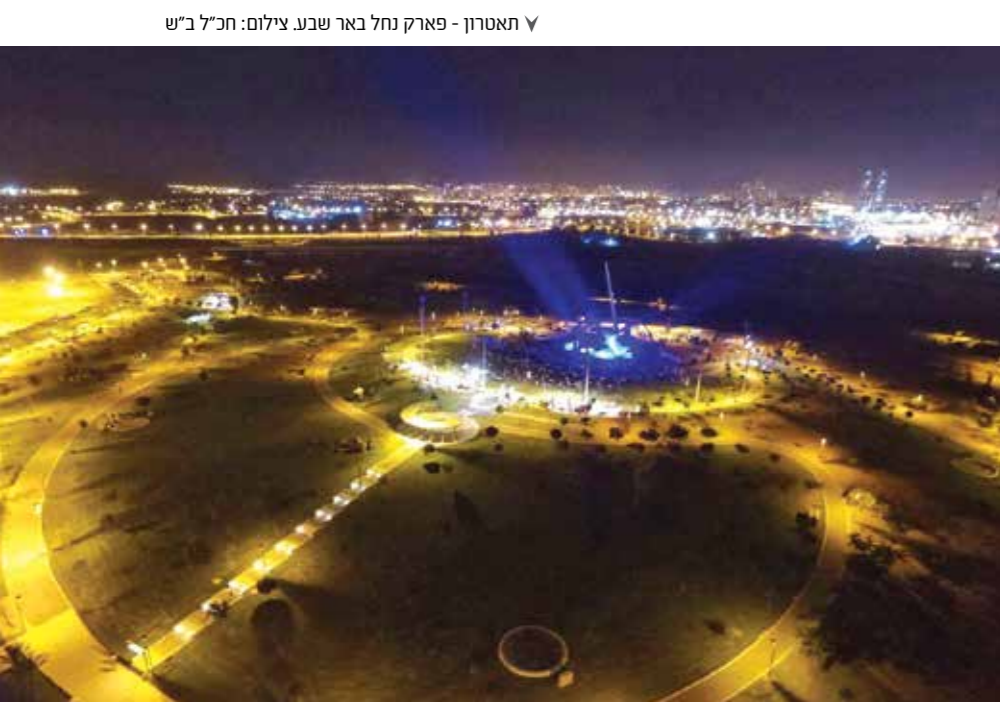
אזור - מרחב הנגב, בירתו באר שבע

אותה באר שבע שעד לא מזמן שמה היה מעלה אסוציאציות לא מחמיאות.

מתחם התיאטרון בפארק המטרופוליני של העיר, בו עסקו רבים וטובים.

איך התכננו שלנו מיטיב עם הוויית החיים והיומיום של אנשי העיר והאזור?

ראשית, יצירת התוכן. תכנון התיאטרון (אמפי בלשון העממית) הוא משמעותי: הכי גדול, הכי משוכלל, הכי מאפשר. ממסדים עוגן תרבותי ייחודי. אמפי שמאפשר עשרות אירועים מלווים בפרסום בחוצות ובמדיה, אלפי צופים בכל מופע,

▼ תאטרון - פארק נחל באר שבע. צילום: חנ"ל ב"ש

▲ מראה פנורמי - פארק אשדוד. צילום: גדעון שריג, עופר גלוברמן

▲ גן הצופה - הדגשה מיחדת - נווה מנחם. צילום: לב וקסמן

▲ מקום עם נקודת מבט שונה - פארק אשדוד. צילום: עופר גלוברמן

שגרתית שהפכה לשביל טבעת של הגן, תאורה צבעונית שמרעננת ומדגישה את החידוש ואף יוצרת תפאורה ועניין למבוגרים ולנוער. אלמנט מרחבי שמייחד את הגן, מייצר מקום מיוחד וממתג את השכונה.

גן הנוער - חורשת אורנים בה הקמנו פאב פתוח. מערכות של ספות, ספסלים, שולחנות ודלפקים. בכל קנה מידה, מותאם לבודדים, זוגות וקבוצות. מרחב ייחודי שאין דומה לו לילדים ולנוער. בלי מתקנים, בלי שבילים, בלי התאמה לאחים הקטנים. מקום מפגש חברתי נטו.

גן אתגרי - עוד גן ללא מתקני פעוטות, על טהרת האתגר והספורט. גן שיכלול מערך מתקנים להכנה לצבא, מסלול חבלים, מתקני טיפוס ייחודיים, מגרש קט-רגל בעל איכות מגרש אימונים מקצועי.

חלק כבר יצא לפועל וחלק בדרך. התוצאות הקדימו והפתיעו לטובה. כבר לא זוכרים שיחות על השכונה הכושלת, יותר ויותר על שכונה עם עתיד.

כל מקום וכל פרויקט עם אתגרים משלו, אך בכלם יש להתמודד עם סוגיית ההשפעה על החוויה ועל ההוויה המשכללת של בני האדם.

מיקדנו מאמץ תכנוני בפעולות הבאות: מיפוי שטחים פתוחים עם פילוח אוכלוסיות, גילאים ומענים קיימים. זיהוי מענים חסרים, בעיקר מענים לצעירים ונוער.

זיהוי "גנים אסטרטגיים", בעלי מיקום וחשיפה משמעותיים. גנים עם יכולת לחדור למודעות התושבים, גם אלו שלא דווקא ישתמשו בגנים אלו בפועל, אלא יראו אותם מחלונות רכבם בדרך לעבודה והביתה, יחושו בהם דרך ילדיהם ואף דרך פרסום מקומי.

גיבוש קונספט לפיתוח הגנים, "גנים יעודיים ייחודיים". יצירת מוקדי פעילות איכותיים ומושקעים, דגש על נראות איכותית ומיוחדת. היות ומדובר על תקציבי משהב"ש, נדרשנו להיות יצירתיים בניהול וניוד התקציב.

תוכננו שלושה גנים ייחודיים:

גן הצופה - גן פינתי קטן במיוחד, 900 מ"ר בסך הכל, צמוד לשכונה חדשה וגם חשוף לשכונה ותיקה. גן עם דגש על עירוב ומיצוי שימושים, תהיל מדחים, פעיל כל שעות היום, עם פינות ישיבה ומתקנים שמתאימים לילדים ולאמהות וגם לנערים שפוקדים את הגן בשעות הלילה. מיקרו-אקלים שנוצר על ידי הצללת 90% משטח הגן ועל ידי הרוחות העולות מהוואדי. מזמין את תנועות הנוער לקיים פה את פעולותיהן. מדרכה להזמין אורחים.

המרכזית של קרני שומרון, האידיאליסטית והמצליחנית.

עם שיווק של 300 יח"ד חדשות עמדנו מול אתגר תכנוני, כיצד למנף הגדלת השכונה למהפך בתדמית ובתחושת התושבים. לגרום להם להגיד יום אחד שהם גרים לא במקום כושל, אלא במקום טוב ואיכותי, מקום שלא מתביישים לציין ככתובת מגורים, מקום אליו הם לא מתביישים להזמין אורחים.

לב וקסמן - אדריכל נוף

שותף במשרד גדעון שריג - לב וקסמן אדריכלות נוף תכנון עירוני בע"מ